

คุณภาพงานสอบบัญชีและการตกแต่งกำไร

โดย

นางสาวณัฐนิชา พู่เฟื่องสมบัติ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

บัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คุณภาพงานสอบบัญชีและการตกแต่งกำไร

โดย

นางสาวณัฐนิชา พู่เฟื่องสมบัติ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

บัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

AUDIT QUALITY AND EARNINGS MANAGEMENT

BY

MISS NATNICHA FOOFUENGSOBMBAT

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF MASTER OF ACCOUNTING

INTEGRATIVE BUSINESS ACCOUNTING

FACULTY OF COMMERCE AND ACCOUNTANCY

THAMMASAT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2016

COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี

การค้นคว้าอิสระ

ของ

นางสาวณัฐนิชา พุเฟื่องสมบัติ

เรื่อง

คุณภาพงานสอบบัญชีและการตกแต่งกำไร

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

บัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ

30 ส.ย. 2560

เมื่อ วันที่ .....

ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

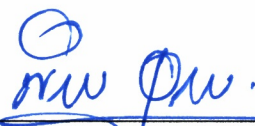
(รองศาสตราจารย์อัญชลี พิพัฒน์เสรีบุญ)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิลปพร ศรีจันทเพชร)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ ดร.พิภพ อุดร)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	คุณภาพงานสอบบัญชีและการตกแต่งกำไร
ชื่อผู้เขียน	นางสาวณัฐนิชา พู่เฟื่องสมบัติ
ชื่อปริญญา	บัญชีมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชาการบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิลปพร ศรีจั่นเพชร
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีและการตกแต่งกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2554 ถึงปี พ.ศ. 2558 เป็นระยะเวลา 5 ปี จำนวนทั้งสิ้น 349 บริษัท คิดเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,740 ตัวอย่าง โดยงานวิจัยชิ้นนี้ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์สมการถดถอย

โดยการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี และระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีอย่างต่อเนื่องเป็นตัวแทนในการวัดคุณภาพงานสอบบัญชี ในส่วนของการตกแต่งกำไรนั้น วัดด้วยรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร จากการศึกษาพบว่า รายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารนั้นมีความสัมพันธ์ในเชิงลบต่อขนาดของสำนักงานสอบบัญชี เช่นเดียวกับความสัมพันธ์ระหว่างรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากผู้บริหารและระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีอย่างต่อเนื่อง ที่มีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: คุณภาพงานสอบบัญชี, การตกแต่งกำไร

Independent Study Title	AUDIT QUALITY AND EARNINGS MANAGEMENT
Author	Miss Natnicha Foofuengsombat
Degree	Master of Accounting
Department/Faculty/University	Integrative Business Accounting Commerce and Accountancy Thammasat University
Independent Study Advisor	Assistant Professor Sillapaporn Srijunpetch, Ph.D.
Academic Years	2016

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the association between the magnitude of earnings management and audit quality. It analyzes 349 companies listed in The Stock Exchange of Thailand (SET) from 2011 to 2015. The final samples of this paper consist of 1,740 firm-year. The research methodology applies the descriptive statistics and regression analysis.

This study uses size of audit firm and audit tenure to proxy of audit quality. For earnings management, the author uses discretionary accruals as a proxy. The result of this study indicate that the magnitude of earnings management amongst firms engaging the services from BIG4 auditor is significant lower than firms purchasing audit services from Non-BIG4 auditor. In additional, the magnitude of earnings management is significant lower amongst firms engaging the services from longer audit tenure relative to firms that engaging the services from shorter audit tenure.

Keywords: Audit Quality, Earnings Management

กิตติกรรมประกาศ

งานค้นคว้าอิสระเรื่องคุณภาพงานสอบบัญชีและการตกแต่งกำไรนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งการทำงานค้นคว้าอิสระฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ เนื่องด้วยความช่วยเหลือและคำแนะนำอย่างดียิ่งของหลายฝ่าย ซึ่งผู้ศึกษาขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิลปพร ศรีจันเพชร อาจารย์ที่ปรึกษาในการค้นคว้าอิสระที่เปิดโอกาสให้นำเสนอหัวข้อการค้นคว้าอิสระ คอยให้ข้อเสนอแนะ รับฟังปัญหาตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของงานมาโดยตลอด จนงานค้นคว้าอิสระชิ้นนี้เสร็จสมบูรณ์ อีกทั้งขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ อัญชลี พิพัฒน์เสริญ ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ให้ความกรุณาสละเวลาอันมีค่าเพื่อรับฟังการรายงานการค้นคว้าอิสระตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสมบูรณ์ อีกทั้งยังให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์เพื่อปรับปรุงให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ช่วยประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตลอดระยะเวลาการค้นคว้าที่ผ่านมา ตลอดจนให้คำปรึกษา ให้ประสบการณ์ ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้และสามารถนำมาประยุกต์และต่อยอดเป็นการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ได้อย่างสมบูรณ์ รวมถึงเจ้าหน้าที่ของคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีทุกท่านที่ดูแล จัดการ และอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณครอบครัวและเพื่อนนักศึกษาในหลักสูตรควตรี-โททางการบัญชีและบริหารธุรกิจแบบบูรณาการทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือทั้งในด้านการหาประเด็นการค้นคว้าอิสระที่น่าสนใจ การเก็บข้อมูล การสอบผลการวิจัย การจัดทำรูปเล่มงานวิจัย อีกทั้งยังให้กำลังใจและผลักดันให้ผู้วิจัยทำการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ได้เสร็จสมบูรณ์ลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้อ่านงานค้นคว้าอิสระนี้ทุกท่านที่ให้ความสนใจ และหวังว่างานวิจัยชิ้นนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจทุกท่าน

นางสาวณัฐนิชา พูเฟื่องสมบัติ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญตาราง	(6)
สารบัญภาพ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.5 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิจัย	3
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	4
2.1 การตกแต่งกำไร	4
2.2 การวัดการตกแต่งกำไร	5
2.3 คุณภาพงานสอบบัญชี	6
2.4 การวัดคุณภาพงานสอบบัญชี	7
2.5 สมมติฐานงานวิจัย	9

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	10
3.1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	10
3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	10
3.3 วิธีการดำเนินการวิจัย	10
3.3.1 กรอบแนวคิดงานวิจัย	10
3.3.2 ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย	11
3.3.2.1 รายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร	11
3.3.2.2 การวัดคุณภาพงานสอบบัญชี	13
3.3.2.3 ตัวแปรควบคุม	13
3.3.3 การหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีและการตกแต่ง กำไร	14
บทที่ 4 ผลการศึกษา	15
4.1 ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา	15
4.2 การทดสอบสมมติฐานงานวิจัย	17
4.2.1 การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์	17
4.2.2 การวิเคราะห์สมการถดถอย	19
4.2.2.1 การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวน	19
4.2.2.2 การวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์	19
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	22
5.1 สรุปผลการศึกษา	22
5.2 ข้อจำกัดของการวิจัย	23
5.3 ข้อเสนอแนะ	24
รายการอ้างอิง	25
ประวัติผู้เขียน	29

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย	16
4.2	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	18
4.3	ค่าความแปรปรวน	18
4.4	ผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	20

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
3.1 กรอบแนวคิดงานวิจัย	11

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

งบการเงินเป็นหนึ่งในเอกสารหลักฐานที่ทางตลาดหลักทรัพย์กำหนดให้กิจการที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ต้องเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ไม่ว่าจะเป็น สาธารณะชน เจ้าหนี้ และนักลงทุน โดยงบการเงินนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของกิจการ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงิน โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเหล่านี้จะนำงบการเงินดังกล่าวไปทำการวิเคราะห์เพื่อคาดการณ์ผลการดำเนินงาน กระแสเงินสด และมูลค่ากิจการ นำไปประกอบการตัดสินใจในการลงทุน ดังนั้นการที่นักลงทุนจะนำข้อมูลต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในงบการเงินไปใช้ นักลงทุนจะต้องมั่นใจได้ว่า งบการเงินที่กิจการเปิดเผยต่อสาธารณะชนนั้นได้แสดงฐานะทางการเงิน กระแสเงินสด และผลการดำเนินงานเป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

การที่นักลงทุนใช้ผลกำไรเป็นจุดอ้างอิงอย่างง่ายในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ และให้มูลค่าส่วนเพิ่มกับบริษัทที่สามารถรายงานผลกำไรได้เป็นไปตามเป้าหมาย จึงเป็นมูลเหตุสำคัญต่อผู้บริหารในการรายงานผลกำไรให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือเป็นไปตามความคาดหวังของนักลงทุนไม่ว่าจะเป็นการรายงานผลกำไรที่เป็นบวก การรายงานผลกำไรที่แสดงถึงแนวโน้มที่ดีขึ้น หรือการรายงานผลกำไรที่เป็นไปตามหรือเกินกว่าที่นักลงทุนคาดการณ์ (สมชาย สุภัทรกุล, 2548) โดยที่งานวิจัยของ Healy and Wahlen (1999) ให้คำนิยามของ การตกแต่งกำไรว่า การตกแต่งกำไรนั้นเกิดขึ้นจากการที่ผู้บริหารใช้ ดุลยพินิจในรายงานทางการเงิน และในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการรายงานทางการเงิน เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าใจผิดพลาดเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของบริษัทหรือเพื่อผลประโยชน์จากสัญญาต่างๆ ที่ขึ้นอยู่กับตัวเลขทางบัญชี ยกตัวอย่างเช่น ทำให้กำไรในรอบบัญชีปัจจุบันสูงขึ้นโดยการประมาณการหนี้สงสัยจะสูญ หรือค่าใช้จ่ายที่อาจจะเกิดขึ้นจากการรับประกันสินค้าให้ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น เป็นต้น

ผู้สอบบัญชีที่เป็นบุคคลที่สามที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเชื่อว่าจะสามารถช่วยลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล (Information Asymmetry) และความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ (Conflict of Interests) ระหว่างผู้บริหารและนักลงทุนได้ Mansi et al. (2004) ระบุว่า 2 บทบาทที่สำคัญของผู้สอบบัญชี คือ บทบาทด้านข้อมูลข่าวสาร และบทบาทด้านการประกัน สำหรับบทบาทด้านข้อมูลข่าวสารนั้น ผู้สอบบัญชีเป็นบุคคลที่มีความเป็นอิสระและมีประสิทธิภาพในการตรวจสอบความถูกต้อง

ของรายงานทางการเงินของบริษัทก่อนที่จะมีการเปิดเผยสู่สาธารณะชน ส่วนบทบาทด้านการประกันภัยนั้น ผู้สอบบัญชีเป็นบุคคลที่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ใช้งบการเงินตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น ผู้สอบบัญชีจึงมีความรับผิดชอบหลักในการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่โปร่งใส หรือรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพ

แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีเกิดกรณีความล้มเหลวในการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีเกิดขึ้นในอดีต ไม่ว่าจะเป็นกรณีการล้มละลายของบริษัท Worldcom ซึ่งเป็นบริษัทโทรคมนาคมขนาดใหญ่ของประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี 2001 ผู้ตรวจสอบภายในเริ่มเห็นถึงความไม่ปกติของรายการบัญชีของบริษัทที่ทำการบันทึกค่าใช้จ่ายบางรายการให้กลายเป็นสินทรัพย์ของบริษัท ทำให้บริษัทแสดงกำไรสุทธิสูงขึ้นไปถึง 3,800 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และด้วยสาเหตุนี้ทำให้ประธานบริษัทถูกไล่ออกจากตำแหน่งและคาดว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้บริษัทได้เข้าสู่กระบวนการล้มละลาย รวมถึงเหตุการณ์อื่นๆ ในต่างประเทศ เช่น กรณีของบริษัท Enron และ Xerox เป็นต้น และเหตุการณ์ภายในประเทศไทยเองก็มีกรณีของบริษัท ปิคนิค คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัทจำหน่ายก๊าซปิโตรเลียมเหลวในลักษณะขายปลีก และขายส่งผ่านตราสินค้า “ปิคนิคแก๊ส” ซึ่งบริษัทได้ทำการบันทึกค่ามัดจำถังแก๊สของลูกค้าเป็นรายได้ทันที ทำให้รายได้ของบริษัทที่แสดงในงบการเงินนั้นเป็นรายได้ที่ไม่ได้เกิดขึ้นจริง รวมถึงเหตุการณ์อื่นๆ เช่น กรณีของบริษัท รอยเนท จำกัด (มหาชน) ซึ่งเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้นไม่ว่าจะทั้งในหรือต่างประเทศ ล้วนแต่เกิดขึ้นจากการตกแต่งกำไรของบริษัท ทำให้งบการเงินนั้นขาดความน่าเชื่อถือ ไม่สามารถสะท้อนให้ผู้ใช้งบการเงินเห็นถึงสถานการณ์ที่แท้จริงของบริษัทได้ และยังสร้างความเสียหายต่อนักลงทุน และผู้มีส่วนได้เสียเป็นจำนวนมาก

ภายหลังจากเหตุการณ์ดังกล่าวผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเริ่มหันมาตรวจสอบถึงสาเหตุการตกแต่งกำไรกันมากขึ้น ส่งผลให้ประเด็นเรื่อง คุณภาพงานสอบบัญชี นั้นถูกนำไปเป็นหัวข้อในการอภิปรายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หน่วยงานกำกับดูแลกันอย่างกว้างขวาง เนื่องจากคุณภาพงานสอบบัญชีนั้นเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการตรวจสอบการตกแต่งกำไร ซึ่งการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีที่มีคุณภาพจะทำให้ได้งานสอบบัญชีมีคุณภาพ และยังช่วยในการรักษาชื่อเสียงของสำนักงานหรือตัวผู้สอบจากความเสียหายที่อาจเกิดจากรายงานทางการเงินที่ผิดพลาดของลูกค้าได้ (DeAngelo, 1981; Francis and Wang, 2008) นอกจากนี้ยังเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้สอบบัญชีให้หันถึงความสำคัญในการตรวจสอบเรื่องการตกแต่งกำไร ข้อจำกัด และปัจจัยอื่นๆ ที่อาจมีผลต่อการตกแต่งกำไรของบริษัทแต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีการกล่าวถึงกันอย่างกว้างขวาง แต่ไม่มีคำนิยามไหนที่สมบูรณ์แบบที่สุดที่จะเป็นแนวทางในการประเมินคุณภาพงานสอบบัญชีได้ อาจเป็นเพราะว่าแต่ละคนมีมุมมองเรื่องคุณภาพงานสอบบัญชีที่แตกต่างกัน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีและการตกแต่งกำไรของบริษัทในประเทศไทย โดยใช้หลักฐานจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพื่อทดสอบว่าคุณภาพงานสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชียุคใหม่มีความสัมพันธ์ต่อการตกแต่งกำไรของบริษัทหรือไม่

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีและการตกแต่งกำไรของบริษัทในประเทศไทย โดยศึกษาข้อมูลจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและใช้ข้อมูลรายปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 จนถึงปี พ.ศ. 2558 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 5 ปี โดยจะศึกษาคุณภาพงานสอบบัญชีจากขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ความเชี่ยวชาญของผู้สอบบัญชี และระยะเวลาในการบริการสอบบัญชี และการตกแต่งกำไรจากรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้จากงานวิจัยชิ้นนี้ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีและการตกแต่งกำไรของบริษัทในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในด้านความเชื่อมั่นในการนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจและเป็นประโยชน์ต่อบริษัทในการเลือกสำนักงานสอบบัญชี รวมถึงเป็นแรงจูงใจให้สำนักงานสอบบัญชีพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานตรวจสอบ นอกจากนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยชิ้นนี้จะสามารถเป็นแนวทางในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพงานสอบบัญชีและการตกแต่งกำไร หรืองานวิจัยในสาขาอื่น ๆ ที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่คล้ายคลึงกัน

1.5 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้มีขั้นตอนการนำเสนอต่อไปนี้ บทที่ 2 กล่าวถึงการทบทวนวรรณกรรม บทที่ 3 กล่าวถึงข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาและวิธีการดำเนินการวิจัย บทที่ 4 อธิบายผลของการศึกษา และบทที่ 5 เป็นการสรุปผลการวิจัย ข้อจำกัดของงานวิจัย และข้อเสนอแนะ

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

2.1 การตกแต่งกำไร (Earnings Management)

มีผู้ให้คำนิยามของคำว่า การตกแต่งกำไร ไว้หลายความหมายแตกต่างกันไป Schipper (1989) อธิบายหลักการของการแต่งกำไรว่า คือการแทรกแซงในรายงานทางการเงินที่เปิดเผยให้แก่บุคคลภายนอก เพื่อต้องการที่จะปกปิดกำไรที่แท้จริงของบริษัท เช่นเดียวกับ Healy and Wahlen (1999) ที่บอกว่า การตกแต่งกำไรนั้นเกิดจากการใช้ดุลพินิจของผู้บริหารในการรายงานทางการเงิน และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการรายงานทางการเงิน เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าใจผิดพลาดเกี่ยวกับผล การดำเนินงานของบริษัท หรือเพื่อผลประโยชน์จากสัญญาต่างๆ ที่ขึ้นอยู่กับตัวเลขทางบัญชี สมชาย สุภัทรกุล (2548) ระบุว่า บริษัทต่างๆ มีความพยายามที่จะแสดงผลการดำเนินงาน โดยใช้เทคนิคต่างๆ รวมทั้งการใช้แนวโน้มความคาดหวังของนักลงทุนให้ต่ำลงทดแทน หรือควบคู่ไปกับการตกแต่งกำไร เพื่อรายงานผลกำไรให้เป็นไปตามเป้าหมายของกำไร โดยเป้าหมายของกำไรที่ผู้บริหารของบริษัทต้องการไปให้ถึง มี 4 เป้าหมาย คือ การหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่เป็นลบ การหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่มีแนวโน้มลดลง การหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ต่ำกว่าประมาณการกำไรของผู้บริหาร และหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ต่ำกว่าความคาดหวังของนักลงทุน

จากคำจำกัดความของการตกแต่งกำไรที่กล่าวในข้างต้น จะเห็นได้ว่า การตกแต่งกำไรคือการปรับแต่งตัวเลขทางบัญชีที่เกิดจากความต้องการของผู้บริหารที่ต้องการแก้ไขรายงานที่ต้องนำเสนอต่อสาธารณะชน ให้เป็นไปตามที่ผู้บริหารต้องการ แทนที่จะนำเสนอรายงานทางการเงินที่แท้จริงให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับรู้ ซึ่งการตกแต่งกำไร มีอยู่ 2 ทิศทางด้วยกัน คือ การตกแต่งกำไรให้รายได้เพิ่มขึ้น และการตกแต่งกำไรให้รายได้ลดลง ซึ่งการตกแต่งกำไรนั้นจะเป็นไปในทิศทางไหนขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ และเป้าหมายในการตกแต่งกำไรของผู้บริหาร งานวิจัยในอดีตที่ศึกษาเกี่ยวกับการตกแต่งกำไร มักพบว่าผู้บริหารมีแรงจูงใจในการตกแต่งกำไรจากผลตอบแทนที่สูง ผลประโยชน์จากสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจง และรายงานทางการเงินที่น่าพึงพอใจ เช่น งานวิจัยของ Guidry et al. (1999) พบว่า ผู้บริหารมีแรงจูงใจในการตกแต่งกำไรให้เพิ่มขึ้น หรือลดลงตามเงื่อนไขของผลตอบแทนที่เขาจะได้รับ และ งานวิจัยของ Burgstahler and Dichev (1997) พบว่า ผู้บริหารมีการหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ขาดทุนหรือผลการดำเนินงานที่ลดลง คือ มีการตกแต่งกำไรโดยการทำให้กำไรเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยมีสัดส่วนที่สูงมาก เมื่อเทียบกับการตกแต่งกำไรโดยการทำให้กำไรลดลง

เพียงเล็กน้อยนั้น โดยการตกแต่งกำไรนั้นทำผ่านทางรายการกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน และการเปลี่ยนแปลงในเงินทุนหมุนเวียน

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยหลายชิ้นที่แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารนั้นใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจ เพื่อให้สามารถรายงานผลกำไรให้เป็นไปตามเป้าหมาย เช่น งานวิจัยของ Bange and De Bondt (1998) (อ้างใน เมลดา บุรพุกุศลศรี, 2553) พบว่า ผู้บริหารพยายามลดความผันผวนของกำไร โดยการปรับเปลี่ยนค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา เพื่อลดความแตกต่างระหว่างกำไรที่บริษัทรายงานกับ ประมาณการกำไรของนักวิเคราะห์ ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Perry and Grinaker (1994) ที่พบว่าผู้บริหารมีการลดรายจ่ายในการวิจัยและพัฒนา เมื่อคาดว่ากำไรของบริษัทจะต่ำกว่า ประมาณการกำไรของนักวิเคราะห์ และเพิ่มรายจ่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนา เมื่อกำไรของบริษัทเกินกว่าประมาณการกำไรของนักวิเคราะห์ เป็นต้น

2.2 การวัดการตกแต่งกำไร

การบันทึกบัญชีโดยใช้เกณฑ์คงค้างนั้นจะทำการบันทึกทุกรายการที่เกิดขึ้นในรอบบัญชีนั้น ไม่ว่าจะรายการนั้นจะมีการเคลื่อนไหวของกระแสเงินสดหรือไม่ก็ตาม เพื่อให้แสดงผลการดำเนินงานของแต่ละรอบบัญชีอย่างเหมาะสม การใช้เกณฑ์คงค้างนั้นทำให้เกิดรายการคงค้างขึ้นในงบการเงิน เนื่องจากความแตกต่างของเรื่องเวลาที่บันทึกรายการ และเวลาที่ได้รับหรือจ่ายเงินสดออกไปนั้นไม่ตรงกัน รายการคงค้างทางบัญชี หรือ ผลต่างระหว่างกำไรสุทธิและกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น รายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่ไม่ได้เกิดจากดุลพินิจของผู้บริหาร และรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลพินิจของผู้บริหาร โดยที่รายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่ไม่ได้เกิดจากดุลพินิจของผู้บริหารนั้นเกิดจากการปรับรายการกระแสเงินสดที่เกิดขึ้นให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี ในขณะที่รายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลพินิจของผู้บริหารนั้นเกิดจากการปรับรายการกระแสเงินสดที่ใช้ดุลพินิจของผู้บริหารในการตัดสินใจทางบัญชีผ่านรายการคงค้างที่ส่งผลกระทบต่อกำไรของบริษัท ทำให้เกิดการตกแต่งกำไรได้ ดังนั้นเพื่อที่จะวัดการตกแต่งกำไรของบริษัทจะต้องทำการแบ่งรายการคงค้างรวมออกเป็นรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากการดำเนินงานตามปกติ และรายการคงค้างส่วนที่เกิดจากดุลพินิจของผู้บริหาร เช่นเดียวกันกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตกแต่งกำไรในอดีต เช่น งานวิจัยของ Becker et al. (1998) Rusmin Rusmin (2010) และ Ahmad et al. (2016) ได้ใช้รายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลพินิจของผู้บริหารเป็นตัววัดการตกแต่งกำไร

งานวิจัยในอดีตมีการพัฒนาวิธีการคำนวณรายการคงค้างทางบัญชีมาอย่างต่อเนื่อง (ณัฐญา เพชรล่อเหลียน, 2553) ตัวแบบแรกของ Healy ทำการประมาณรายการคงค้างทางบัญชี

ส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยใช้ผลต่างระหว่างรายการคงค้างรวมของบริษัทในปัจจุบัน และค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างรวมในอดีต ตัวแบบที่สองของ DeAngelo ใช้ผลต่างระหว่างรายการคงค้างรวมในรอบปัจจุบัน และรายการคงค้างรวมของรอบก่อนหน้า เป็นตัวประมาณการรายการคงค้างทางบัญชีที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร และตัวแบบสุดท้ายของ Modified Jones ที่มีการใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยตัวแบบนี้ใช้การเปลี่ยนแปลงของยอดลูกหนี้มาปรับการเปลี่ยนแปลงของรายได้ในการวิเคราะห์หัดถอยเพื่อประมาณยอดรายการคงค้างที่เกิดขึ้นตามการดำเนินงานตามปกติ

2.3 คุณภาพงานสอบบัญชี

นักวิจัยหลายคนได้มีการให้คำนิยามเรื่องคุณภาพงานสอบบัญชี ว่าขึ้นอยู่กับวิธีการตรวจสอบ ความรู้และความสามารถของผู้สอบบัญชีเอง อย่างเช่น DeAngelo (1981) ให้คำนิยามว่า คุณภาพงานสอบบัญชี คือ ความน่าจะเป็นของผู้สอบบัญชีที่จะสามารถตรวจหาข้อผิดพลาดของงบการเงิน และการรายงานข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น ส่วน Watkins et al. (2004) ให้ความหมายของคุณภาพงานสอบบัญชี 2 มุมมองด้วยกัน คือ ชื่อเสียงของผู้สอบบัญชี และความสามารถในการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี ชื่อเสียงของผู้สอบบัญชื่อนั้นเกิดจากการประเมินของผู้ที่ใช้งบการเงิน โดยวัดได้จากการรับรู้ถึงความสามารถ และความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี ซึ่งความสามารถและความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชื่อนั้นนำมาซึ่งคุณภาพงานรายงานทางการเงิน ส่วนของความสามารถในการตรวจสอบของผู้สอบบัญชื่อนั้นวัดได้จากการที่รายงานทางการเงินนั้นสามารถบอกสถานการณ์ปัจจุบันของบริษัทได้ และลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลระหว่างผู้บริหารและผู้ใช้งบการเงินอื่นๆ

แม้ว่าจะมีการให้คำนิยามคำว่าคุณภาพงานสอบบัญชีกันอย่างกว้างขวาง แต่ไม่มีคำนิยามไหนที่สมบูรณ์แบบที่สุดที่จะเป็นแนวทางในการประเมินคุณภาพงานสอบบัญชีได้ อาจเป็นเพราะว่าแต่ละคนมีมุมมองเรื่องคุณภาพงานสอบบัญชีที่แตกต่างกัน

สำหรับประเทศไทยนั้น มีแนวทางในการจัดทำมาตรฐานการสอบบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานสอบบัญชีระหว่างประเทศ (ISAs: International Standard on Auditing) ซึ่งมาตรฐานการสอบบัญชีของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีออกโดยสหพันธ์นักบัญชี (IFAC: International Federation of Accountants) หรือ หน่วยงานที่กำหนดมาตรฐานทางวิชาชีพ ซึ่งรวมถึงมาตรฐานการศึกษา จรรยาบรรณ มาตรฐานการสอบบัญชี และการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชี ซึ่งในปัจจุบันนี้บังคับใช้ทั้งหมด 2 ฉบับ (ศิลาปะพร ศรีจันเพชร, 2552) คือ

1. มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 220 เรื่องการควบคุมคุณภาพการตรวจสอบงบการเงิน ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2555 ซึ่งมีข้อกำหนดเรื่องระบบการควบคุมคุณภาพและ

นโยบายและบทบาทของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบ ที่กำหนดให้สำนักงานมีภาระหน้าที่ในการจัดให้มี และคงไว้ซึ่งระบบการควบคุมคุณภาพเพื่อให้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลแก่สำนักงานว่า (1) สำนักงานและบุคลากรของสำนักงานปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ และข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ (2) รายงานที่ออกโดยสำนักงานหรือผู้สอบบัญชีที่รับผิดชอบงานตรวจสอบมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ โดยมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับนี้อยู่บนหลักการที่ว่า สำนักงานต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 (สภาวิชาชีพบัญชี, 2555)

2. มาตรการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 เรื่องการควบคุมคุณภาพสำหรับสำนักงานที่ให้บริการด้านการตรวจสอบ และการสอบทานงบการเงิน และงานให้ความเชื่อมั่นอื่นตลอดจนบริการเกี่ยวเนื่อง ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2557 ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้ (1) ความรับผิดชอบของผู้นำต่อคุณภาพภายในสำนักงาน คือ สำนักงานต้องจัดให้มีนโยบายและวิธีปฏิบัติเพื่อให้ตระหนักว่าคุณภาพเป็นสิ่งจำเป็นในการปฏิบัติงาน บทบาทของหัวหน้าสำนักงานสอบบัญชี เพื่อให้สำนักงานมีคุณภาพตามที่กำหนด (2) ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ คือ กำหนดให้สำนักงานและบุคลากรของสำนักงานปฏิบัติตามข้อกำหนดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (3) การตอบรับงาน สอบบัญชี คือ สำนักงานต้องมีกระบวนการและวิธีปฏิบัติในการตอบรับงานสอบบัญชี รวมถึงการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้าและงานที่มีลักษณะเฉพาะ (4) ทรัพยากรบุคคล คือ สำนักงานต้องออกแบบวิธีปฏิบัติเพื่อให้สำนักงานมีบุคลากรที่มีคุณภาพ มีทักษะความรู้ ความสามารถ และยึดมั่นในหลักจรรยาบรรณที่เพียงพอ (5) การปฏิบัติงาน คือ กำหนดวิธีปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ และข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ (6) การติดตามผล คือ การติดตามผลเกี่ยวกับนโยบายและวิธีปฏิบัติในการควบคุมคุณภาพนั้นเกี่ยวข้อง เพียงพอ และมีการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ (สภาวิชาชีพบัญชี, 2554)

2.4 การวัดคุณภาพงานสอบบัญชี

คุณภาพงานสอบบัญชีเป็นสิ่งที่ยากต่อการวัด และยังคงเป็นสิ่งที่นักวิจัยยังคงมีการโต้แย้งกัน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพงานสอบบัญชีในอดีต เชื่อว่ามีหลายปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ซึ่งสามารถแบ่งเครื่องมือในการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีได้เป็น 2 ประเภทคือ การวัดทางตรง และการวัดทางอ้อม การวัดคุณภาพงานสอบบัญชีทางตรง คือการที่รายงานทางการเงินนั้นเป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนดไว้ การควบคุมคุณภาพการรายงาน เป็นต้น สำหรับเครื่องมือวัดทางอ้อม ได้แก่ ขนาดของบริษัทสอบบัญชี ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ค่าธรรมเนียมการให้บริการอื่น นอกเหนือจากการสอบบัญชี ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชีและผู้บริหาร ระยะเวลาการเป็นผู้สอบ

บัญชี ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี และชื่อเสียงของผู้สอบบัญชี (Chadegani, 2011) (อ้างใน Ahmad et al, 2016)

งานวิจัยส่วนใหญ่มีการแบ่งประเภทของสำนักงานสอบบัญชีโดยใช้ขนาดของสำนักงานบัญชีเป็นเกณฑ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ หรือ Big4 ประกอบด้วย สำนักงานสอบบัญชี บริษัท ดีลอยท์ ทูช ไร้มัทสึ ซายยศ สอบบัญชี จำกัด, บริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด, บริษัท เคพีเอ็มจี ภูมิภาคไทย สอบบัญชี จำกัด และบริษัท ไพร้ซวอเตอร์เฮ้าส์ คูเปอร์ เอบีเอส จำกัด และ สำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่สำนักงานขนาดใหญ่ หรือ Non-Big4 งานวิจัยที่ทำการศึกษเกี่ยวกับคุณภาพงานสอบบัญชี พบว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มีคุณภาพงานสอบบัญชีที่สูงกว่า เช่น งานวิจัยของ Becker et al. (1998) พบว่าบริษัทที่ใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่ Big6 มีรายการคงค้างทางบัญชีสูงกว่าบริษัทที่ใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชี Big6 แต่ในขณะเดียวกันก็มีงานวิจัยที่แย้งว่าคุณภาพงานสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ นั้นไม่แตกต่างจากสำนักงานสอบบัญชีอื่น ตามที่งานวิจัยของ Yasar (2013) ที่พบว่าขนาดของสำนักงานสอบบัญชีนั้นไม่ส่งผลกระทบต่อรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร

งานวิจัยในอดีตมีความเชื่อว่ายิ่งระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชียาวนานขึ้น ผู้สอบบัญชีจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับลูกค้ามากขึ้น และความสนิทสนมนั้นจะส่งผลให้ผู้สอบบัญชีมีความเป็นอิสระในการตรวจสอบน้อยลง (Menon and Williams, 2004) เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Carcello and Neal (2000) ทำการศึกษาจากบริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าผู้สอบบัญชีนั้นมีความเป็นอิสระน้อยลงเมื่อผู้สอบบัญชีให้บริการสอบบัญชีแก่บริษัทมาเป็นระยะเวลานาน ซึ่งสอดคล้องกับการที่มีข้อกำหนดให้มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีเมื่อผ่านไประยะเวลาหนึ่ง ในขณะเดียวกันก็มีการศึกษาที่พบว่า การที่ผู้สอบบัญชีให้บริการสอบบัญชีแก่บริษัทหนึ่งเป็นเวลานานจะเพิ่มความสามารถในการป้องกันการตกแต่งกำไรได้ดีมากยิ่งขึ้น (Myers et al., 2003) เช่นเดียวกับ Chi and Huang (2005) ที่พบว่ายิ่งระยะเวลาในการให้บริการสอบบัญชีของหุ้นส่วน (Audit Tenure) และระยะเวลาการให้บริการทั้งหมดของสำนักงานสอบบัญชี (Audit Firm Tenure) เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้มีการตกแต่งกำไรลดลง

นอกเหนือไปจากนี้ยังมีตัวแทนสำหรับการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีตัวอื่นอีกหลากหลาย เช่น งานวิจัยของ Lawrence et al (2011) ทำการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีด้วย รายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ต้นทุนที่คาดหวังในส่วนของผู้ถือหุ้น และความถูกต้องของการคาดการณ์ของนักวิเคราะห์ งานวิจัยของ Carey and Simnett (2006) ทำการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีด้วยความโน้มเอียงในการรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2.5 สมมติฐานงานวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีและการตกแต่งกำไรของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และจากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น นำมาสู่สมมติฐานงานวิจัยขึ้นนี้ คือ คุณภาพงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการตกแต่งกำไรของบริษัท

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้ข้อมูลงบการเงินรายปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2554 ถึงปี พ.ศ. 2558 ทั้งนี้งานวิจัยชิ้นนี้ไม่ได้รวมกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน ซึ่งประกอบด้วยหมวดธุรกิจธนาคาร เงินทุนและหลักทรัพย์ ประกันภัยและประกันชีวิต และกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ เนื่องจากโครงสร้างของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าวนั้นแตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นอย่างมีสาระสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างทางการเงิน โครงสร้างการดำเนินงาน รวมถึงการกำกับดูแลกิจการ นอกจากนี้งานวิจัยนี้ไม่ได้รวมเอาข้อมูลของบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูการดำเนินงานมาทำการศึกษา เนื่องจากผลการดำเนินงานของบริษัทกลุ่มนี้มีความแตกต่างจากบริษัทปกติ

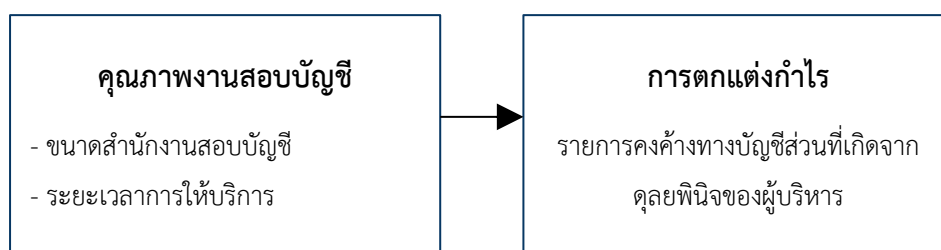
3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยชิ้นนี้ได้ทำการศึกษาข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยข้อมูลงบการเงินรายปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้เก็บข้อมูลจากฐานข้อมูล DataStream และทำการเก็บข้อมูลรวบรวมรายชื่อสำนักงานสอบบัญชีของบริษัทต่างๆ จากรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

3.3 วิธีการดำเนินการวิจัย

3.3.1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

แนวคิดของงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาผลกระทบของคุณภาพงานสอบบัญชีต่อการตกแต่งกำไรของบริษัทในประเทศไทย โดยทำการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีด้วยขนาดของสำนักงานสอบบัญชี และระยะเวลาการให้บริการสอบบัญชี รวมถึงวัดการตกแต่งกำไรด้วยรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

3.3.2 ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

3.3.2.1 รายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร

รายการคงค้างส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารนั้นคำนวณได้จาก รายการคงค้างรวม หักด้วยรายการคงค้างส่วนที่ไม่ได้เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งในการศึกษานี้ ใช้รายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารเป็นตัวแทนในการวัดการตกแต่งกำไร โดยใช้ Modified Jones's Model เป็นตัวแบบในการคำนวณรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ดังสมการต่อไปนี้

$$\frac{TAC_{it}}{TA_{t-1}} = \beta_0 \frac{1}{TA_{i,t-1}} + \beta_1 \frac{(\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it})}{TA_{i,t-1}} + \beta_2 \frac{PPE_{it}}{TA_{it}} + \varepsilon_{i,t-1}$$

ขั้นตอนการคำนวณรายการคงค้างส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร มีดังนี้

(1) การคำนวณรายการคงค้างรวม รายการคงค้างรวมคือผลต่างระหว่างกำไรสุทธิของบริษัทและกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานของบริษัท ดังสมการ

$$TAC_{it} = NI_{it} - CFO_{it} \quad (3.1)$$

โดยที่	TAC_{it}	คือ	รายการคงค้างรวมของบริษัท i ในปี t
	NI_{it}	คือ	กำไรสุทธิของบริษัท i ในปี t
	CFO_{it}	คือ	กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานของบริษัท i ในปี t
	i	คือ	บริษัทที่ทำการศึกษา
	t	คือ	ปีที่ทำการศึกษา

ซึ่งรายการคงค้างรวมนั้นสามารถแบ่งออกเป็น รายการคงค้างทางบัญชี ส่วนที่ไม่ได้เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร และรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร

(2) การคำนวณรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่ไม่ได้เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร การศึกษานี้คำนวณรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่ไม่ได้เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารด้วยตัวแบบจำลอง Modified Jones's Model โดยการนำค่าที่ได้จากสมการ (3.1) มาแทนค่าในสมการ (3.2) เพื่อคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์

$$\frac{TAC_{it}}{TA_{t-1}} = \beta_0 \frac{1}{TA_{i,t-1}} + \beta_1 \frac{(\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it})}{TA_{i,t-1}} + \beta_2 \frac{PPE_{it}}{TA_{it}} + \varepsilon_{i,t-1} \quad (3.2)$$

โดยที่	$TAC_{i,t}$	คือ	รายการคงค้างรวมของบริษัท i ในปี t
	$TA_{i,t}$	คือ	สินทรัพย์รวมของบริษัท i ณ สิ้นปีที่ t-1
	$\Delta REV_{i,t}$	คือ	การเปลี่ยนแปลงของยอดขายของบริษัท i ในปี t-1 กับปีที่ t
	$\Delta REC_{i,t}$	คือ	การเปลี่ยนแปลงของลูกหนี้ของบริษัท i ในปี t-1 กับปีที่ t
	$PPE_{i,t}$	คือ	มูลค่าตามบัญชีของที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ของบริษัท i ในปี t
	ε	คือ	ค่าความคลาดเคลื่อนของสมการถดถอยของบริษัท i ในปี t
	i	คือ	บริษัทที่ทำการศึกษา
	t	คือ	ปีที่ทำการศึกษา

หลังจากนั้นนำค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากสมการ (3.2) ไปแทนค่าในสมการ (3.3) เพื่อคำนวณหาค่ารายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่ไม่ได้เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร

$$NAC_{it} = \beta_0 + \beta_1 \frac{1}{TA_{it}} + \beta_2 \frac{\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it}}{TA_{it}} + \beta_3 \frac{PPE_{it}}{TC_{it}} \quad (3.3)$$

โดยที่ NAC_{it} คือ รายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่ไม่ได้เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร

(3) **คำนวณรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร**
การคำนวณรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร สามารถคำนวณได้จากสมการดังต่อไปนี้

$$DAC_{it} = TAC_{it} - NAC_{it} \quad (3.3)$$

โดยที่ DAC คือ รายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร

3.3.2.2 การวัดคุณภาพงานสอบบัญชี

ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ความเชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมของผู้สอบบัญชี และระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชี เป็นเครื่องมือในการวัดคุณภาพงานสอบบัญชี

(1) การวัดขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (Audit Firm Size)

กำหนดให้สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ หรือ Big4 เป็น 1 และสำนักงานสอบบัญชีขนาดกลางและเล็ก หรือสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่ Big4 เป็น 0

(2) การวัดระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชี (Audit Tenure)

กำหนดให้สำนักงานสอบบัญชีที่เป็นผู้สอบบัญชีให้กับบริษัทนั้นๆ ติดต่อกันเป็นระยะเวลา 3 ปีขึ้นไป เป็น 1 และให้สำนักงานสอบบัญชีที่เป็นผู้สอบบัญชีให้กับบริษัทนั้นๆ ไม่ถึง 3 ปี เป็น 0 เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Mgbame et al. (2012)

3.3.2.3 ตัวแปรควบคุม

เพื่อควบคุมให้แน่ใจว่าผลการศึกษานั้นเป็นผลที่เกิดมาจากตัวแปรข้างต้นอย่างแท้จริง การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดให้ขนาดของบริษัท (Fsize) เป็นหนึ่งในตัวแปรควบคุม เนื่องจากขนาดใหญ่มีความเป็นไปได้ที่จะตกแต่งกำไรน้อยกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก เนื่องจากบริษัทขนาดใหญ่จะได้รับความสนใจจากนักวิเคราะห์ทางการเงินและนักลงทุน ตัวแปรควบคุมถัดไปคือผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ใช้ในการควบคุมการเปลี่ยนแปลงของรายการคงค้างที่เป็นผลมาจากการดำเนินงานของแต่ละบริษัท สำหรับตัวแปรอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (LEV) และสภาพคล่องทางการเงิน (CURR) ใช้ในการควบคุมผลกระทบของความเสี่ยงทางการเงินที่เป็นผลมาจากรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร

นอกจากนี้ในการศึกษาครั้งนี้ยังมีค่าสัมประสิทธิ์ของรายการคงค้างรวมเป็นตัวแปรควบคุมในเรื่องของความเป็นไปได้ที่บริษัทจะมีการตกแต่งกำไร เนื่องจากมีการศึกษาในอดีตที่พบว่ายิ่งบริษัทมีค่าสัมประสิทธิ์ของรายการคงค้างรวมสูง ยิ่งมีความเป็นไปได้ที่บริษัทจะมีรายการคงค้างรวมส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารสูงขึ้น (Krishnan, 2003) สำหรับตัวแปรกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (CashFlow) นั้นใช้เพื่อควบคุมผลกระทบของการบริหารจัดการภายในในเรื่องของการตกแต่งกำไรที่เป็นผลมาจากกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานของบริษัท สุดท้ายนี้เพื่อไม่ให้ผลการศึกษาในครั้งนี้ได้รับผลกระทบมาจากอุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรม

หนึ่งโดยเฉพาะ จึงได้เพิ่มตัวแปรควบคุมในเรื่องของอุตสาหกรรมของแต่ละบริษัทเอาไว้ (Industry_FE)

3.3.3 การหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีและการตกแต่งกำไร

สำหรับสมการที่ใช้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีและการตกแต่งกำไร เป็นดังนี้

$$\begin{aligned} AbsDAC_{it} = & \beta_0 + \beta_1 BIG4_{it} + \beta_2 Tenure_{it} + \beta_3 Fsize_{it} + \beta_4 ROA_{it} \\ & + \beta_5 LEV_{it} + \beta_6 CURR_{it} + \beta_7 AbsTAC_{it} + \beta_8 CashFlow_{it} \\ & + Industry\_FE + Year\_FE + \varepsilon_{it} \end{aligned} \quad (3.4)$$

โดยที่	AbsDAC _{it}	คือ	ค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารของปีที่ t ตามที่คำนวณจากสมการ (3.3)
	BIG4 _{it}	คือ	ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี โดยมีค่าเป็น 1 เมื่อใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชี BIG4 และเป็น 0 เมื่อไม่ได้ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชี BIG4
	Tenure _{it}	คือ	ระยะเวลาการใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชี โดยมีค่าเป็น 1 เมื่อใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชีเดียวกันติดต่อกันเป็นระยะเวลามากกว่า 3 ปี และเป็น 0 กรณีที่ไม่ได้ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีเดียวกันภายใน 3 ปี
	Fsize _{it}	คือ	ลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวมของบริษัท i ณ สิ้นปีที่ t
	ROA _{it}	คือ	กำไรทางบัญชีก่อนรายการพิเศษของบริษัท i ในปี t-1หารด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปี t
	LEV _{it}	คือ	หนี้สินระยะยาวของบริษัท i ในปี t หารด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปี t-1
	CURR _{it}	คือ	สินทรัพย์หมุนเวียนของบริษัท i ในปี t-1 หารด้วยหนี้สินหมุนเวียนของบริษัท i ในปี t-1
	AbsTAC _{it}	คือ	ค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างรวมของบริษัท i ในปี t
	CashFlow _{it}	คือ	กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานของบริษัท i ในปี t หารด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปี t-1
	Industry_FE	คือ	อิทธิพลคงที่ในส่วนของอุตสาหกรรม
	Year_FE	คือ	อิทธิพลคงที่ในส่วนของปี
	ε _{it}	คือ	ค่าความคลาดเคลื่อนของสมการถดถอยของบริษัท i ในปี t

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในบทนี้จะอธิบายถึงผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีและการตกแต่งกำไร โดยประกอบไปด้วยข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา และผลจากการทดสอบสมมติฐานงานวิจัย

4.1 ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 จนถึงปี พ.ศ.2558 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 5 ปี โดยภายหลังจากการตัดกลุ่มตัวอย่างที่อยู่นอกเหนือขอบเขตของการศึกษาตามที่ระบุไว้ในบทที่ 3 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีข้อมูลเพียงพอต่อการคำนวณและวิเคราะห์รายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารแล้วนั้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้มีทั้งสิ้น 1,740 ตัวอย่าง หรือทั้งหมด 349 บริษัท โดยเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่หรือ BIG4 จำนวน 993 ตัวอย่าง และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่หรือ Non-BIG4 จำนวน 747 ตัวอย่าง ซึ่งคิดเป็น 57 และ 43 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ

ข้อมูลเชิงสถิติเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเป็นข้อมูลลักษณะต่างๆของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ พบว่าข้อมูลลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการสำนักงานสอบบัญชี BIG4 และ Non-BIG4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะในเรื่องของขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Fsize) พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชี BIG4 นั้นมีขนาดใหญ่กว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชี Non-BIG4 อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชี BIG4 นั้นมีอัตราส่วนของผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (LEV) และมีกระแสเงินสดจากการกิจกรรมดำเนินงาน (CashFlow) มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชี Non-BIG4 แต่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชี Non-BIG4 มีสภาพคล่องทางการเงิน (CURR) และรายการคงค้างรวม (AbsTAC) ที่สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชี BIG4

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย

	Mean Standard Deviation			Different in means (t-statistic)
	All Sample	BIG4	Non-BIG4	
AbsDAC	0.09684 0.11508	0.09075 0.09807	0.10495 0.13404	-0.01419** (-2.55073)
Tenure	0.84828 0.35886	0.88218 0.32256	0.80321 0.39784	0.07896*** (4.56907)
Fsize	22.39797 1.51933	22.86685 1.43653	21.77468 1.39832	1.09216*** (15.87747)
ROA	0.04679 0.10435	0.05527 0.08285	0.03552 0.12661	0.01976*** (3.92512)
LEV	0.23564 0.19682	0.25109 0.19494	0.21509 0.19754	0.03601*** (3.79196)
CURR	3.43700 13.60327	2.26313 3.70126	4.99745 20.22074	-2.73432*** (-4.16969)
AbsTAC	0.09056 0.18691	0.07970 0.08848	0.10500 0.26583	-0.02530*** (-2.79986)
CashFlow	0.06879 0.20861	0.08832 0.12247	0.04283 0.28340	0.04549*** (4.52751)
Count	1740	993	747	
% of Total	100%	57%	43%	

*, **, *** หมายถึง ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ (Two-tailed) 0.10, 0.05, และ 0.01 ตามลำดับ

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร (AbsDAC) พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชี Non-BIG4 นั้นมีค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชี BIG4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 การทดสอบสมมติฐานงานวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ทดสอบสมมติฐานงานวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

4.2.1 การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation Analysis)

การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์นั้นทำเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวว่ามีความสัมพันธ์กันในทิศทางใด และมีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด โดยการบอกระดับของความสัมพันธ์นั้นจะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 1 และ -1 ยิ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์นั้นมีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ 1 แสดงว่าตัวแปร 2 ตัวนั้นมีความสัมพันธ์กันในระดับที่สูง แต่หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์นั้นเข้าใกล้ 0 แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับที่ต่ำ ในส่วนของเครื่องหมายหน้าตัวเลขสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์นั้นแสดงให้เห็นถึงทิศทางของความสัมพันธ์ หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเป็นบวก แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน แต่ถ้าหากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเป็นลบ แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้าม

จากตารางที่ 4.2 จะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยส่วนใหญ่แล้วมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ สังเกตได้จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องที่แสดงให้เห็นว่า ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี และระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีของกลุ่มตัวอย่างนั้นมีความสัมพันธ์ทางลบต่อค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ -0.061 และ -0.063 ตามลำดับ

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควบคุมและตัวแปรตามพบว่า ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราส่วนสภาพคล่อง และกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานนั้นมีความสัมพันธ์ทางลบต่อค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ในขณะที่อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ และรายการคงค้างรวมนั้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ระหว่างตัวแปร

	AbsDAC	BIG4	Tenure	Fsize	ROA	LEV	CURR	AbsTAC	CashFlow
AbsDAC	1								
BIG4	-0.061	1							
Tenure	-0.063	0.109	1						
Fsize	-0.021	0.356	0.112	1					
ROA	-0.124	0.094	0.042	0.109	1				
LEV	0.088	0.091	-0.006	0.359	-0.180	1			
CURR	-0.012	-0.100	-0.014	-0.130	-0.052	-0.174	1		
AbsTAC	0.470	-0.067	-0.046	-0.045	-0.105	0.067	0.005	1	
CashFlow	-0.157	0.108	0.0609	0.035	0.266	-0.173	-0.037	-0.687	1

4.2.2 การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

4.2.2.1 การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวน (Analysis of Variances: ANOVA)

การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนนี้เป็นการทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ผ่านการทดสอบ F-test พิจารณาจากตารางที่ 4.3 พบว่าระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.05 หรือสรุปได้ว่า มีตัวแปรอิสระอย่างน้อยหนึ่งตัวที่สามารถอธิบายตัวแปรตามได้

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าความแปรปรวน

	df	SS	MS	F	Sig.
Regression	10	7.03242	0.70324	76.01291	0.0000
Residual	1729	15.99605	0.00925		
Total	1739	23.02847			

4.2.2.2 การวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์

การทดสอบความแตกต่างของคุณภาพงานสอบบัญชีและการตกแต่งกำไร ตามตารางที่ 4.4 พบว่าค่า Adjusted R² มีค่าเท่ากับ 0.30136 หรือบอกได้ว่าตัวแปรอิสระและตัวแปรควบคุมสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารได้เท่ากับร้อยละ 30.01 และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละตัวสามารถอธิบายได้ดังนี้

ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (BIG4) มีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารในเชิงลบ ด้วยระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.01040 สรุปได้ว่ายิ่งกลุ่มตัวอย่างใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชี BIG4 จะส่งผลให้รายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารนั้นลดลง หรือบอกได้ว่า คุณภาพงานสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชี BIG4 และ Non-BIG4 นั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Baker et al. (1998) ที่พบว่า บริษัทที่ใช้บริการงานสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชี BIG6 มีค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารต่ำกว่าบริษัทที่ใช้บริการงานสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชี Non-BIG6

ตารางที่ 4.4 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

	Coefficients	T-Stat
Intercept	0.05278	1.34848
<i>Independent Variables</i>		
BIG4	-0.01040	-2.05163**
Tenure	-0.01400	-2.014714**
<i>Control Variables</i>		
Fsize	0.00005	0.03062
ROA	-0.14252	-6.00248***
LEV	0.05195	3.91437***
CURR	0.00003	0.15929
AbsTAC	0.44330	25.66687***
CashFlow	0.21922	13.54933***
<i>Model Summary</i>		
R ²	0.30538	
Adjusted R ²	0.30136	

*, **, *** หมายถึง ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ (Two-tailed) 0.10, 0.05, และ 0.01 ตามลำดับ

ในส่วนของระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชี (Tenure) มีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารในเชิงลบ ด้วยระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.01400 สรุปได้ว่า ยิ่งกลุ่มตัวอย่างใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชีเดียวกันเป็นระยะเวลา 3 ปีขึ้นไป จะส่งผลให้รายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารนั้นลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Al-Thuneibt et al. (2011) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชีเดียวกันอย่างต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร แต่จากการศึกษาดังกล่าวไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างรายการคงค้างทางบัญชีและประเภทของสำนักงานสอบบัญชี และงานวิจัยของ Ebrahim (2001) ที่พบว่าสำนักงานสอบบัญชีที่มีความสัมพันธ์กับบริษัทลูกค้าอย่างต่อเนื่องมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร หรือกล่าวว่ายิ่งสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องกับบริษัทลูกค้าจะสามารถลดโอกาสในการเกิดรายการคงค้างทางบัญชีได้

ส่วนการวิเคราะห์ตัวแปรควบคุมนั้น พบว่าตัวแปรควบคุมส่วนใหญ่ที่มีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ด้วยระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 99 ซึ่งพบเป็นความสัมพันธ์ในเชิงลบสำหรับตัวแปรผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ต่อรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ -0.14252 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lawrence et al. (2011) ที่พบว่าผลการดำเนินงานของของบริษัทที่มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร กล่าวได้ว่าบริษัทที่มีผลการดำเนินงานสูงจะมีคุณภาพกำไรที่ดีกว่าบริษัทที่มีผลการดำเนินงานที่ต่ำ เนื่องจากบริษัทที่มีผลการดำเนินงานที่ดีนั้นมีแรงจูงใจในการตกแต่งกำไรที่น้อยกว่า

ในขณะที่เดียวกันนั้นตัวแปรควบคุมอื่นที่มีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารนั้น มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก ไม่ว่าจะเป็นอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (LEV) และ ค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างรวม (AbsTAC) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ 0.0519 และ 0.44330 ตามลำดับ สำหรับอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ ซึ่งเป็นตัวแปรควบคุมในส่วนของความเสี่ยงทางการเงินนั้นสามารถอธิบายได้ว่าบริษัทที่มีความเสี่ยงทางการเงินที่สูงนั้นมีแรงจูงใจในการตกแต่งกำไรมากกว่า เพื่อให้ตัวเลขในงบการเงินของบริษัทสอดคล้องกับข้อกำหนดต่างๆ ของหนี้สิน และสำหรับรายการคงค้างรวม ที่เป็นตัวแปรควบคุมในส่วนของความเป็นไปได้ที่จะเกิดรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าบริษัทที่มีรายการคงค้างรวมสูงมีความเป็นไปได้ที่จะมีการตกแต่งกำไรมากกว่าบริษัทที่มีรายการคงค้างรวมต่ำ

นอกจากนี้ยังพบว่าในส่วนขนาดของขนาดของกลุ่มตัวอย่างนั้นไม่มีความสัมพันธ์ต่อรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสรุปได้ว่าขนาดของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์นั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

งานค้นคว้าอิสระชิ้นนี้ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชี และการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 จนถึงปี พ.ศ. 2558 รวมทั้งสิ้นเป็นระยะเวลา 5 ปี โดยไม่รวมกลุ่มธุรกิจธนาคาร เงินทุนและหลักทรัพย์ ประกันภัยและประกันชีวิต กลุ่มธุรกิจกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ และธุรกิจที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูการดำเนินงาน ทำให้เหลือกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 349 บริษัท หรือ 1,740 กลุ่มตัวอย่าง

โดยการศึกษาครั้งนี้ทำการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีด้วย 2 ตัวแปรด้วยกันคือ ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี และระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีอย่างต่อเนื่อง สำหรับตัวแปรเรื่องขนาดของสำนักงานสอบบัญชียิ่งขึ้นแบ่งเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่หรือ BIG4 และสำนักงานสอบบัญชีขนาดกลางและเล็กหรือ Non-BIG4 เช่นเดียวกับงานวิจัยในอดีตที่ศึกษาถึงความแตกต่างในเรื่องของคุณภาพงานสอบบัญชีระหว่างสำนักงานสอบบัญชี BIG4 และ Non-BIG4 ในส่วนของตัวแปรเรื่องระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชียิ่งขึ้นกำหนดให้ระยะเวลาตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไปถือเป็นการใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชีอย่างต่อเนื่อง และการวัดการตกแต่งกำไรนั้นวัดจากรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งคำนวณหาค่ารายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่ไม่ได้เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารตามแบบจำลอง Modified Jones จากนั้นจึงนำค่าที่ได้ไปคำนวณหาค่ารายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร

ผลการศึกษาพบว่ารายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่ขึ้นอยู่กับการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารนั้นมีความสัมพันธ์เชิงลบกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชี และระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีอย่างต่อเนื่องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ผลจากการทดสอบด้วยกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชี BIG4 นั้นจะมีค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชี Non-BIG4 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Krishnan (2003) และ Becker et al. (1998) ที่พบว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มีคุณภาพงานสอบบัญชีสูงกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าบริษัทที่ใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ นั้นจะมีรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารต่ำกว่าบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชี Non-BIG4 อย่างไรก็ตามงานวิจัยชิ้นนี้เป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามกับผลงานวิจัยในอดีตที่พบว่า

คุณภาพงานสอบบัญชีระหว่างสำนักงานสอบบัญชี BIG4 และ Non-BIG4 นั้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (Lawrence et al., 2011, Al-Thuneibat et al., 2011) โดยสาเหตุที่ทำให้ผลการวิจัยนั้นไม่เป็นไปตามผลงานวิจัยในอดีตอาจเป็นผลมาจากเรื่องของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำการศึกษามากกว่าจะเป็นเรื่องของขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษา ตัวแทนในการวัดคุณภาพงานสอบบัญชี เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชีอย่างต่อเนื่องมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชีเดียวกันต่อเนื่องมีรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีเดียวกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในอดีตที่พบว่าการใช้บริการสอบบัญชีแก่บริษัทหนึ่งเป็นเวลานานจะเพิ่มความสามารถในการป้องกันการตกแต่งกำไรได้ดียิ่งขึ้น (Myers et al., 2003, Chi and Huang, 2005)

นอกจากนี้ยังได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควบคุมและรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารดังต่อไปนี้ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร เนื่องจากบริษัทที่มีผลตอบแทนที่สูงนั้นมีความเป็นไปได้น้อยที่จะทำการตกแต่งกำไร

อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร เนื่องจากบริษัทที่มีความเสี่ยงทางการเงินที่สูงนั้นมีแรงจูงใจในการตกแต่งกำไรมากกว่า เพื่อให้ตัวเลขในงบการเงินของบริษัทสอดคล้องกับข้อกำหนดต่างๆ ของหนี้สินมากกว่าบริษัทที่มีความเสี่ยงทางการเงินต่ำ

รายการคงค้างรวมมีค่าความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากบริษัทที่มีรายการคงค้างรวมสูงมีความเป็นไปได้ที่จะมีการตกแต่งกำไรมากกว่าบริษัทที่มีรายการคงค้างรวมต่ำ

5.2 ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การศึกษาในครั้งนี้ใช้ตัวแบบ Modified Jones ในการคำนวณหารายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารเพียงตัวแบบเดียว ซึ่งตัวแบบในการคำนวณนั้นมีหลากหลายและแต่ละแบบจำลองนั้นอาจให้ผลการศึกษาที่แตกต่างกัน

2. ผู้วิจัยไม่ได้คำนึงถึงตัวแปรอื่นๆ ที่อาจส่งผลต่อการตกแต่งกำไรของบริษัทได้ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะผลตอบแทนของผู้บริหาร หรือความเชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมของผู้สอบบัญชี เนื่องจากข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลเรื่องผลตอบแทนของผู้บริหารและผู้สอบบัญชี

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต

ผลจากการค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ได้จากการใช้ตัวแทนในการวัดเรื่องคุณภาพงานสอบ บัญชีในเรื่องของขนาดของสำนักงานสอบบัญชี และเรื่องของการใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชี เดียวกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมจะเห็นได้ว่ามีตัวแทนในการวัดเรื่องของคุณภาพ งานสอบบัญชีอย่างหลากหลาย นอกเหนือจากที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เช่นเดียวกับกับตัวแทนในการ วัดเรื่องของการตกแต่งกำไร ที่มีหลากหลายรูปแบบที่สามารถคำนวณหารายการคงค้างทางบัญชีส่วน ที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้เพียงรูปแบบของ Modified Jones เพียง รูปแบบเดียว ดังนั้นสำหรับผู้สนใจและมีความต้องการศึกษาในประเด็นนี้ในอนาคต อาจหาตัวแทน อื่นที่เหมาะสมและนำมาซึ่งสมการที่เหมาะสม เพื่อทำการเปรียบเทียบว่าตัวแปรใดนั้นที่ส่งผลต่อ คุณภาพงานสอบบัญชีได้อย่างเหมาะสม และรูปแบบใดที่สามารถคำนวณรายการคงค้างทางบัญชีส่วน ที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารได้อย่างแม่นยำ

รายการอ้างอิง

หนังสือ

สมชาย สุภัทรกุล. (2548). แรงจูงใจในการตกแต่งกำไรเพื่อบรรลุปเป้าหมายกำไร. TBS Series on Corporate Governance – การกำกับดูแลกิจการที่ดี. กรุงเทพมหานคร: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 87-94.

บทความวารสาร

ศิลปพร ศรีจันทเพชร. (2552). การควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชี. วารสารวิชาชีพบัญชี ปีที่ 5 ฉบับที่ 13 (สิงหาคม 2552): 25-30.

วิทยานิพนธ์

ณัฐธยา เพชรล่อเหลียน. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสในการล้มละลายและการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. การศึกษาอิสระหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต (การบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี.

เมตตา บุรพุกศลศรี. (2553). การตกแต่งกำไรผ่านการใช้ดุลพินิจในการสร้างรายการทางธุรกิจ. การศึกษาอิสระหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต (การบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2554). *มาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 การควบคุมคุณภาพสำหรับสำนักงานที่ให้บริการด้านการตรวจสอบ และการสอบทานงบการเงิน และงานให้ความเชื่อมั่นอื่นตลอดจนบริการเกี่ยวเนื่อง*. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2559, จาก www.fap.or.th.

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2555). *มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 220 เรื่อง การควบคุมคุณภาพการตรวจสอบงบการเงิน*. สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2559, จาก www.fap.or.th.

Articles

- Ahmad, L. Suhara, E. and Hyas, Y. (2016). *The Effect of Audit Quality on Earning Management within Manufacturing Companies Listed on Indonesian Stock Exchange*. *Research Journal of Finance and Accounting*. 132-138.
- Al-Thuneibat, A.A., Issa R.T. and Baker, R.A. (2011) *Do audit tenure and firm size contribute to audit quality?*. *Managerial Auditing Journal*. 317-334
- Becker, C.L., Defond, M.L., Jiambalvo, J. and Subramanyam, K. (1998), *The effect of audit quality on earnings management*. *Contemporary Accounting Research*, 1-24.
- Burgstahler, D. and Dichev, I. (1997). *Earnings Management to Avoid Earnings Decrease and Losses*. *Journal of Accounting and Economics*. 99-126.
- Carcello, J.V. and Neal, T.L. (2000). *Audit Committee Composition and Auditor Reporting*. *The Accounting Review*. 453-467.
- Carey, P. and Simnett, R. (2006). *Audit Partner Tenure and Audit Quality*. *The Accounting Review*. Vol: 81. No: 3. pp. 653-676.
- Chi, W., and Huang, H. (2005). *Discretionary accruals, audit-firm tenure and audit-partner tenure: Empirical evidence from Taiwan*. *Journal of Contemporary Accounting and Economics*. 65-92.
- DeAngelo, L. (1981). *Auditor size and audit quality*. *Journal of Accounting and Economics*. 183-199.
- Ebrahim, A (2001). *Auditing Quality, Auditor Tenure, Client Importance, and. Earnings Management: An Additional Evidence*. Rutgers University. 1-20.
- Francis, J., & Wang, D. (2008). *The joint effect of investor protection and Big 4 audits on earnings quality around the world*. *Contemporary Accounting Research*. 157-191.

- Guidry, F., Leone, A. J. and Rock, S. (1999). *Earnings-Based Bonus Plans and Earnings Management by Business-Unit Managers*. Journal of Accounting and Economics. 113-142.
- Healey, P.M., Wahlen, J. (1999). *A Review of The Earnings Management Literature and Its Implications for Standard Setting*. Accounting Horizons. 365-383.
- Krishnan, G.V. (2003). *Does Big 6 Auditor Industry Expertise Constrain Earnings Management?*. Accounting Horizons. 1-16.
- Lawrence, A., Minutti-Meza, M., and Zgang, P. (2011). *Can Big4 versus Non-Big4 Differences in Audit-Quality Proxies Be Attributed to Client Characteristics?*. The Accounting Review. 259-286.
- Mansi, S. A., Maxwell, W. F. and Miller, D.P. (2004). *Does Auditor Quality and Tenure Matter to Investors? Evidence from the Bond Market*. Journal of Accounting Research. 755-793.
- Menon, K. and Williams, D.D. (2004). *Former Audit Partners and Abnormal Accruals*. The Accounting Review. 1095-1118.
- Mgbame, C.O., Eragbhe, E., Osazuwa, N.P. (2012). *Audit Partner Tenure and Audit Quality: An Empirical Analysis*. European Journal of Business and Management. 154-162
- Myers, J.N., Myers, L.A. and Omer, T.C. (2003). *Exploring the Term of the Audit-Client Relationship and the Quality of Earnings: A Case for Mandatory Auditor Rotation?*. The Accounting Review. 779-799.
- Perry, S., and Grinaker, R. (1994). *Earnings Expectations and Discretionary Research and Development Spending*. Accounting Horizon. 43-51.
- Rusmin, R. (2010). *Auditor Quality and earnings management: Singaporean evidence*. Managerial Auditing Journal. 618-638.
- Schipper, K. (1989). *Commentary on Earnings Management*. Accounting Horizon. 91-102.
- Watkins, A.L., Hillison, W., and Morecroft, S.E. (2004). *Audit Quality: A synthesis of theory and empirical evidence*. Journal of Accounting Literature. 153-193.

Yaşar, A. (2013). *Big Four Auditors' Audit Quality and Earnings Management: Evidence from Turkish Stock Market*. *International Journal of Business and Social Science*. 153-163.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวณัฐนิชา ฟู่เฟื่องสมบัติ
วันเดือนปีเกิด	17 มีนาคม พ.ศ. 2537
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2558: บัณฑิต (การบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

